

Kooperatife ait muhtelif demirbaşı, tesisler ile traktör ve ekipmanlarının bedelsiz olarak site yönetimine devrinin KDV ve Kurumlar Vergisi karşısındaki durumu

Belge türü	Özelge
Kanun	KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
Özelge no	62030549-125[8-2018/222]-E.567754
Tarih	12.08.2020

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Muğla Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : 96620903-125-E.64916

12.08.2020

Konu : Kooperatife ait muhtelif demirbaşı, tesisler ile traktör ve ekipmanlarının bedelsiz olarak site yönetimine devrinin KDV ve Kurumlar Vergisi karşısındaki durumu

İlgi

:

İlgide kayıtlı özelge talep formunda, konut yapı kooperatifinizin tasfiye aşamasında olduğu, ihtiyaç gereği alınan muhtelif demirbaş, tesis, traktör, römork ve ekipmanlarınızın bulunduğu, kooperatifiniz site yönetimine geçeceğinden yukarıda belirtilen iktisadi kıymetlerin site yönetimine bedelsiz devrinin yapılacağı belirtilmiş olup, tasfiyeye girmiş olan kooperatifinizin envanterinde kayıtlı iktisadi kıymetlerin site yönetimine bedelsiz devir işleminin vergi mevzuatı karşısındaki durumuyla ilgili Başkanlığımız görüşü sorulmuştur.

Konuyla ilgili olarak ... Vergi Dairesi Müdürlüğünden alınan 02.04.2019 tarihli yazıdan;

- Kooperatifiniz adına kayıtlı olan arsanın bir kısmının parselasyon ve ifraz işlemleri gerçekleştirilerek satışının yapıldığı,

- Satış işleminin gerçekleştiği 2015/Mayıs ayından itibaren kurumlar vergisi, geçici vergi, stopaj ve Ba/Bs bildirimleri yönünden mükellefiyet kaydının açıldığı,

- 19.07.2018 tarihinde tasfiyeye girildiğinden geçici vergi mükellefiyetinin kapatıldığı,

- Kooperatife daha iyi hizmet verebilmek için ekipmanlarıyla traktör satın alındığı, arsa içerisinde 2 adet dubleks daire bekçi lojmanı ve hizmet binası, 1 adet bilgisayar, 2 adet para kasası, 2 adet buzdolabı, 1 adet büro mobilya takımı, 1 adet hidrofor seti, 1 adet dalgıç kuyu pompası, 1 adet drenaj yer altı pompası gibi malzeme ve demirbaşların kooperatifin tasfiyeye girmesi nedeniyle yeni oluşacak olan site yönetimine bedelsiz olarak devredileceği anlaşılmaktadır.

I- KURUMLAR VERGİSİ YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Kurumlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinde, "(1) Aşağıda sayılan kurumlar, kurumlar vergisinden muaftır:

...

k) Tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç olmak üzere, ana sözleşmelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden pay verilmemesi, yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması ve sadece ortaklarla iş görülmesine ilişkin hükümler bulunup, bu hükümlere fiilen uyan kooperatifler ile bu kayıt ve şartlara ek olarak kuruluşundan inşaatın bitim tarihine kadar yönetim ve denetim kurullarında, söz konusu inşaat işlerini kısmen veya tamamen üstlenen gerçek kişilerle tüzel kişi temsilcilerine veya Kanunun 13 üncü maddesine göre bunlarla ilişkili olduğu kabul edilen kişilere veya yukarıda sayılanlarla işçi ve işveren ilişkisi içinde bulunanlara yer vermeyen ve yapı ruhsatı ile arsa tapusu kooperatif tüzel kişiliği adına tescil edilmiş olan yapı kooperatifleri. (7061 sayılı kanunun 88 inci maddesiyle eklenen parantez içi ibare; Yürürlük: 01.01.2018) (Kooperatiflerin ortakları dışındaki kişilerle yaptıkları işlemler ile kooperatif ana sözleşmesinde yer almayan konularda ortakları ile yaptıkları işlemler "ortak dışı" işlemlerdir. Kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, teçhizat, taşıt ve benzeri amortismanına tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları ile yapı kooperatiflerinin kendilerine ait arsalarını kat karşılığı vererek her bir hisse için bir işyeri veya konut elde etmeleri ortak dışı işlem sayılmaz. Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edilir. Kooperatiflerin, iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının muafiyete etkisi yoktur. Ortak dışı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.)"

hükmü yer almaktadır.

1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin;

- "4.13.1.4. Sadece ortaklarla iş görülmesi" başlıklı bölümünde, "...28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 5520 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine eklenen ve 1/1/2018 tarihinden itibaren yürürlüğe giren parantez içi hükümle, kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, teçhizat, taşıt ve benzeri amortismanına tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmalarının ortak dışı işlem sayılmayacağı hüküm altına alınmıştır.

Örneğin, bir üretim kooperatifinin amacını gerçekleştirmek üzere kullanmış olduğu iş makinesini, ekonomik ömrünü tamamladıktan sonra satması ortak dışı işlem olarak değerlendirilmeyecek ve bu satış işlemi dolayısıyla kooperatif muafiyeti etkilenmeyecektir."

- "4.13.1.4.3. Yapı kooperatiflerinde ortak dışı işlemler" başlıklı bölümünde, "...Kooperatifin amacını gerçekleştirmesinden sonra elinde kalan malzeme, alet ve edevatın satılması ortak dışı işlem olarak değerlendirilmeyecektir..."

- "4.13.3. Kurumlar vergisinden muaf olan kooperatiflerde ortak dışı işlemlerin vergilendirilmesi" başlıklı bölümünde, "7061 sayılı Kanunla 5520 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine eklenen parantez içi hükümle 1/1/2018 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, kurumlar vergisinden muaf kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edileceği, kooperatiflerin bu iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının da muafiyete etkisinin olmayacağı ve ortak dışı işlemlerden elde edilen kazancın vergilendirilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığınca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu suretle kooperatiflerin, 1/1/2018 tarihinden itibaren gerçekleştirecekleri ortak dışı işlemler nedeniyle muafiyetleri etkilenmeyecek; ancak bu işlemlerden elde edilen kazançlar kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisine tabi tutulacaktır. Dolayısıyla, muafiyete ilişkin diğer şartları taşıyan kooperatiflerin ortak dışı işlemlerinden elde edilen kazançları kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisine tabi tutulacak, ortak içi işlemlerinden elde edilen kazançlarının kurumlar vergisine tabi tutulması söz konusu olmayacaktır.

Ortak dışı işlemlerle ilgili olarak kooperatif tüzel kişiliğine bağlı olduğu kabul edilen iktisadi işletme adına gerekli kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilecektir.

Öte yandan, ortak dışı işlemlerde bulunmaları nedeniyle 1/1/2018 tarihinden önce kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmiş olan kooperatiflerin, muafiyete ilişkin diğer şartları da taşıyor olmaları kaydıyla, 1/1/2018 tarihi itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyet kayıtları sonlandırılacaktır. Bu kooperatiflerin 1/1/2018 tarihinden itibaren gerçekleştirdikleri ortak dışı işlemlerine ilişkin olarak kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis ettirmek suretiyle bu işlemlerden elde ettikleri kazançları vergilendirilecektir."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Yukarıda yer alan hüküm ve açıklamalar çerçevesinde;

- Arsa satışından dolayı 1/1/2018 tarihinden önce kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmiş olan kooperatifinizin, muafiyete ilişkin diğer şartları da taşıyor olması kaydıyla, 1/1/2018 tarihi itibarıyla kurumlar vergisi mükellefiyetinin sonlandırılması,

- 1/1/2018 tarihinden sonra ortak dışı işlemler nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme nezdinde kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesini gerektirecek iş ve işlemlerinizin bulunması halinde, bu tarih itibarıyla kooperatife bağlı olduğu kabul edilen iktisadi işletme adına ayrı bir kurumlar vergisi mükellefiyeti tesis edilmesi

gerekmektedir.

Ayrıca, amacını gerçekleştiren kooperatifinizin envanterinde kayıtlı söz konusu iktisadi kıymetlerin yeni kurulan site yönetimine bedelsiz olarak devredilmesi ortak dışı işlem olarak değerlendirilmeyecektir.

II- KDV YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun;

- 1/1 maddesinde, ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde Türkiye'de yapılan teslim ve hizmetlerin katma değer vergisine tabi olduğu,

- 27/1 maddesinde, bedeli bulunmayan veya bilinmeyen işlemler ile bedelin mal, menfaat, hizmet gibi paradan başka değerler olması halinde matrahın işlemin mahiyetine göre emsal bedeli veya emsal ücreti olduğu

hükümlerine yer verilmiştir.

Konuyla ilgili olarak yayımlanan Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinin (I/A-2) bölümünün son paragrafında, "Malın tasarruf hakkının mutlaka bir bedel karşılığı devredilmesi şart değildir. Bedelsiz teslimler de (hibe gibi) vergiye tabidir. Bu gibi durumlarda matrah, 3065 sayılı Kanunun 27 nci maddesi uyarınca emsal bedeli olur." açıklamasına yer verilmiştir.

Buna göre, tasfiye edilen kooperatifinizin aktifine kayıtlı demirbaşların site yönetimine bedelsiz devri durumunda, bu demirbaşların emsal bedeli üzerinden KDV hesaplanması gerekmektedir.

III- VERGİ USUL KANUNU YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

Vergi Usul Kanununun;

- 227 nci maddesinin birinci fıkrasında, "Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça bu kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir."

- 229 uncu maddesinde, "Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari vesikadır."

- 231/5 maddesinde, "Fatura, malın teslimi veya hizmetin yapıldığı tarihten itibaren azamî yedi gün içinde düzenlenir. Bu süre içerisinde düzenlenmeyen faturalar hiç düzenlenmemiş sayılır."

- 267 nci maddesinde, "Emsal bedeli, gerçek bedeli olmayan, veya bilinmeyen veyahut doğru olarak tespit edilemeyen bir malın, değerlendirme gününde satılması halinde emsaline nazaran haiz olacağı değerdir.

..."

hükümlerine yer verilmiştir.

Buna göre, kooperatifinizin envanterinde kayıtlı olan demirbaş, tesis, traktör ve ekipman gibi iktisadi kıymetlerin kooperatifiniz site yönetimine bedelsiz devrinde, emsal bedeli üzerinden site yönetimi adına fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 10.09.2026